

Η αγορά και η ανάγνωση της εφημερίδας ήταν κάποτε ο μοναδικός τρόπος της πιο ανεξάρτητης ενημέρωσης. Ως εκ τούτου ο ρόλος της ήταν πολύ σοβαρός. Από την εποχή του μεσοπολέμου όπου το ραδιόφωνο ήταν αποκλειστικά κρατικό, στην εποχή της τελευταίας στρατιωτικής δικτατορίας που έπληξε τον τόπο, οπότε αναδύθηκε η τηλεόραση, ο μόνος τρόπος να μάθαινε ο πολίτης, τουλάχιστον εκείνος που γνώριζε ανάγνωση, το τι συνέβαινε εκτός της κρατικής ενημέρωσης ήταν οι εφημερίδες.

Οι εφημερίδες που ασφαλώς αγκάλιαζαν κάποια πολιτική ιδεολογία ή ήταν προσκείμενες σε κάποια παράταξη, που προφανώς έκαναν συμβιβασμούς, που ναι ήταν δύσκολο να είναι αντικειμενικές, αλλά γράφονταν από δημοσιογράφους όχι από δημοσιοσχεστές, διευθύνονταν από διευθυντές σύνταξης όχι από γιέσμεν, ανήκαν σε εκδότες και όχι σε επιχειρηματίες.

Το τελευταίο τέτοιο δείγμα εφημερίδας ήταν η «Ελευθεροτυπία», που γεννήθηκε ένα χρόνο μετά την πτώση της χούντας, που ξεκίνησε ως «

η εφημερίδα των 70 συντακτών

», που δεν άντεξε ως αυτοδιαχειριζόμενο μοντέλο, περνώντας στην κατοχή ενός εκδότη, που υποσχέθηκε από τον Οκτώβριο του '81 και εντεύθεν το:

«

Στηρίζουμε την αλλαγή, ελέγχουμε την εξουσία

»

.

Ίσως ένα στοιχείο που την χαρακτηρίζει περισσότερο ήταν εκείνο που ακουγόταν ως επίπληξη στα γραφεία άλλων εφημερίδων: «*κοίτα, εδώ δεν είναι Ελευθεροτυπία*»,

εννοώντας ότι δεν μπορούμε να γράφουμε ότι θέλουμε, υπάρχουν φίλτρα, υπάρχει έλεγχος, υπάρχει γραμμή.

Ήταν ένα μείγμα προοδευτικότητας σε ένα κλίμα ελευθεριότητας. Για όσους αγόραζαν εφημερίδα τα παλιότερα χρόνια μακριά από τη γειτονιά τους, για όσους την έκρυβαν από την κοινή θέα ήταν κάτι πολύ σημαντικό. Επίσης ήταν πολύ τίμιο ότι δεν χρειάστηκε ποτέ στο βωμό των πωλήσεων να εκθειάσει τα νερά του Καματερού, τις αγίες του Αιγάλεω ή δεν εμφάνισε τεμαχισμένα πτώματα σε δισέλιδα, όπως έκαναν άλλες δημοκρατικές εφημερίδες.

Είχε και βαρίδια βέβαια αλλά σε τομείς που ενοχλούσαν λιγότερο και λιγότερους, όπως π.χ. τον συντάκτη που επί έτη είχε την επιμέλεια της σελίδας του αυτοκινήτου, χωρίς να κατέχει ούτε από συντακτικό, ούτε από αυτοκίνηση αλλά ήταν κολακευτικός απέναντι σε όσους τον βόλευε. Υποθέτω θα υπήρχαν και άλλοι, αλλά σε κάθε περίπτωση δεν άλλαζαν τα θεμέλια.

Στο σήμερα και στην απόπειρα αναγέννησης της, δεν υπάρχει κανένα στοιχείο, κανένα χαρακτηριστικό του παρελθόντος. Είναι μια επιχειρηματική κίνηση που ο πιο πιθανός στόχος είναι ο έλεγχος και η πίεση. Κάτω από αυτές τα συνθήκες έτσι θα παραμείνω στο παρελθόν, με δυο μνήμες.

1^η: Εκείνων των πρώτων εξόδων από το στρατόπεδο ως νεοσύλλεκτος, όπου γύρευα το πιο απόμακρο καφενείο της επαρχιακής πόλης, για να στριμωχτώ σε κάποια γωνιά του και να τη διαβάσω στη ζούλα.

2^η: Λίγα χρόνια αργότερα γλυκό πρωινό του Σεπτεμβρίου του 1984, στο Κιόνι της πατρίδας του Οδυσσέα αλλά και του Ιωάννου Μεταξά, όπου κατέφθασε με κάποια καθυστέρηση εκείνο το φύλλο της που, κάλυπτε την εκλογή του προέδρου του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας.

Λάθος Κώστα διάλεξαν, σκέφτηκα, και έμπλεξαν ή μάλλον μπλέξαμε όλοι μας. Διότι ο εκλεγείς Κώστας ουδεμία σχέση με την παράταξη είχε, για την ακρίβεια με καμιά παράταξη δεν είχε σχέση.

Άλλη εποχή, άλλες προτεραιότητες, άλλες αγωνίες, άλλες σταθερές. Λιγότερη παρακμή, περισσότερη αισιοδοξία. Εποχή Ελευθεροτυπίας.